

HÄMEENKYRÖN MIELENTERVEYSTYÖN
KEHITTÄMISOHJELMA 2007-2009

SISÄLLYS

KÄSITTEET	1
MIELENTERVEYSTYÖN VISIO	2
KEHITTÄMISOHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI	2
SUUNNITTELUYÖRYHMÄ	2
MIELENTERVEYSTYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2007-2009.....	3
MIELENTERVEYSPALVELUT	5
PSYKIATRISEN ERIKOISSAIRAANHOIDON KÄYTTÖ (PSHP).....	7
HYÖDYLLISTÄ TIETOA MIELENTERVEYSTYÖSTÄ.....	8

KÄSITTEET

Mielenterveys on hyvinvointimme perusta, voimavara. Kiteytyneesti mielenterveys määrittyy ajatukseen: "Ei ole terveyttä ilman mielenterveyttä"

Mielenterveyspalvelut ovat mielenterveysongelmien hoitoon ja kuntoutukseen erikoistuneita palveluja, joita voivat tarvita yksittäiset henkilöt, perheet ja erilaiset yhteisöt. Lähtökohtana kaikkien palvelujen järjestämisessä tulee olla asiakaslähtöisyys, avuntarvitsijan tarpeisiin vastaaminen tarkoituksenmukaisella, asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa yhteisesti sovitulla tavalla.

Mielenterveyslain mukaan mielenterveyspalvelut perustuvat lääketieteellisiin perustein arvioitavaan sairauteen tai häiriöön. Käytännössä mielenterveyspalveluilla on useimmiten tarkoitettu psykiatrasta erikoissairaanhoidon, johon sisältyy sairaanhoitopiirien ja kuntien tuottamat erikoislääkärijohtoiset sairaala- ja avohoitopalvelut. Mielenterveyslaki velvoittaa kunnan tai kuntainliiton huolehtimaan siitä, että mielenterveyspalvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan kunnassa tai kuntainliiton alueella esiintyvän tarpeen mukaisesti. Mielenterveyspalvelut on ensisijaisesti järjestettävä avopalveluina sekä niin, että oma-aloitteista hoitoon hakeutumista ja itsenäistä suoriutumista tuetaan. Mielenterveyspalvelujen järjestämisessä on eri toimijoiden huolehdittava siitä, että mielenterveyspalveluista muodostuu toiminnallinen kokonaisuus. Riittävän hoidon ja palvelujen ohella on järjestettävä mahdollisuus tarvittaessa lääkinnälliseen ja sosiaaliseen kuntoutukseen liittyvään tuki- ja palveluasumiseen.

Mielenterveystyö on kokonaisuus, johon kuuluvat mielenterveyden edistäminen, mielenterveysongelmia ennaltaehkäisy sekä mielenterveyden häiriöiden hoito ja kuntoutus. Mielenterveystyö näyttäytyy useilla eri tasoilla: asenteissa ja niissä tavoissa, miten olemme suhteessa toisiin ihmisiin, erilaisten yhteisöjen ja organisaatioiden toimintatavoissa, suunnitelmissa ja ratkaisuisissa sekä yhteiskunnan tasolla toimintaa ohjaavissa säännöksissä, päätöksenteossa rahoitusratkaisuisissa ja linjauksissa. Mielenterveystyö koskettaa kaikkia, alueen koko väestöä, kuntien asukkaita ja mielenterveysongelmien vuoksi hoidon tai kuntoutuspalvelujen piirissä olevia alueen asiakkaita ja potilaita. Mielenterveystyön kenttää voidaan tarkastella myös toimijoiden mukaan. Tärkeimpiä toimijoita ovat asiakkaiden, potilaiden ja heidän omaistensa ohella kunnat ja kuntayhtymät, sairaanhoitopiirit, valtion laitokset kuten kansaneläkelaitos, yksityiset palvelujen tuottajat sekä potilas- ja kansalaisjärjestöt.

Tämä kehittämissuunnitelma koskee edellä kuvatun määritelmän mukaisesti Hämeenkyrön kunnan laaja-alaista *mielenterveystyötä*.

MIELENTERVEYSTYÖN VISIO

Kaikkien toimialojen suunnitelmalliset toimintatavat ja ratkaisut edistävät Hämeenkyrön asukkaiden hyvinvointia ja mielenterveyttä. Mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy ohjaa kunnan päätöksentekoa sekä eri toimijoiden osallistumista. Avomielenterveyspalvelut toteutetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyönä. Psykiatrasta sairaalahoitoa ja kuntoutusta tarvitsevat asukkaat saavat laadukasta ja monipuoliseen osaamiseen perustuvaa palvelua. Hämeenkyrössä tehdään tiivistä yhteistyötä mielenterveysosaamisen ja asiakaslähtöisten toimintatapojen edistämiseksi. Asukkaiden hyvinvointia ja suunnitelman mukaista mielenterveystyön toteuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

KEHITTÄMISOHJELMAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kehittämisohjelma esitellään sosiaali- ja terveyslautakunnille, hallitukselle ja valtuustolle keväällä 2007. Tavoitteiden toteutumisen arviointi tehdään 2008 ja ensimmäinen päivitys 2010. Suunnittelutyöryhmä arvioi suunnitelman toteutumista yhdessä kunnan mielenterveystyön tekijöiden kanssa.

SUUNNITTELUYÖRYHMÄ

Sosiaalijohtaja Jaakko Luomahaara
Yli lääkäri Pekka Nokso-Koivisto
Koordinointipäällikkö Juha Ahonen, PSHP

Suunnitelman kommentointitilaisuuteen 30.11.2007 osallistuivat:

Johtaja Pirkko Hopeavuori, Hämeenkyrön Monityö
Kotipalvelunohjaaja Arja Salonen
Päihdetyöntekijä Tuula Lehto, Tikas-hanke
Päihdesairaanhoitaja Virpi Harjula, Päihde- ja mielenterveyspotilaan kohtaaminen terveyskeskuksessa –hanke
Sosiaalityöntekijä Susanna Palomäki, Lapsiperheiden päihde- ja psykososiaalinen kuntoutushanke
Psykologi Päivi Hiltunen, puheneuvonta
Psykologi Terhi Helminen, puheneuvonta
Perhepäivähoidonohjaaja Päivi Riikola, Sosiaalipalvelukeskus
Vastaava ohjaaja Paula Karvinen, Tuulensuu/Rauhansalo
Ohjaaja Hanna Laakso, Tuulensuu/Rauhansalo
Psykologi Ilse Bergman, Mielenterveystoimisto
Psykiatrian erikoislääkäri Pirjo Haapasalmi, mielenterveystoimisto
Yli lääkäri Irma Järvinen-Aro, Vammalan aluesairaala, psykiatria
Osastosihteeri-lastenvalvoja Päivi Niemi, sosiaalipalvelukeskus
Sosiaalityöntekijä Raili Naskali, sosiaalipalvelukeskus
Sosiaalityöntekijä Katja Mäki, sosiaalipalvelukeskus

MIELENTERVEYSTYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2007-2009

KEHITTÄMISKOHDE ja tavoite.	Menetelmät	Seuranta- indikaattori	Toteutuk- sen aika- taulu ja vastuutaho
<p>PALVELULUIDEN JÄRJESTÄMINEN</p> <p>Kunnan avomielenterveyspalvelut vastaavat tarpeisiin ja psykiatrisen sairaalahoidon tarve vähenee.</p>	<p>Kaikkien ikäluokkien tarvitsemat mielenterveyspalvelut turvataan riittävällä resursoinnilla ja eri toimijoiden yhteistyönä.</p> <p>Henkilöstön mielenterveysosaamista lisätään järjestämällä koulutusta mielenterveyshäiriöiden varhaiseksi tunnistamiseksi ja kuntalaisia informoidaan eri toimijoiden palveluista.</p> <p>Asiakkaat hoidetaan ensisijaisesti kotikunnan avohoidossa ja psykiatrisen sairaalahoidon järjestetään sitä tarvitseville.</p>	<p>Jonot eri toimipisteisiin.</p> <p>Koulutusten ja niihin osallistujien määrä.</p> <p>Sairaalahoitopäivien ja avohoitokäyntien määrät.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Kukin organisaatio oman henkilöstönsä osalta.</p>
<p>LAPSET JA NUORET</p> <p>Tarjolla on tarpeita vastaava määrä mielenterveyspalveluita ja psykoterapiaa.</p>	<p>Lasten ja nuorten parissa työskenteleville mahdollistetaan pitkäkestoisia koulutuksia, esim. terapiakoulutuksia.</p> <p>Tehdään alueellinen tarveselvitys kuntien yhteistyönä toteutusta koululuokasta, jossa yhdistyvät opetus ja avohoito. Kohderyhmänä ovat oppilaat, jotka eivät selviä yleisopetuksessa, mutta eivät tarvitse sairaalahoidon.</p>	<p>Jonot eri palveluihin.</p> <p>Selvitys on tehty.</p>	<p>2007-2009.</p> <p>Sosiaalitoimi: perheneuvonta.</p> <p>Terveyskeskus: mielenterveystoimisto</p>
<p>Sosiaali- ja terveystoimen ja koulun yhteistoimintamalli ehkäisee syrjäytymistä ja ennaltaehkäisee mielenterveysongelmia.</p>	<p>Neuvolassa, koulussa ja sosiaalityössä jalostetaan jo luotuja hyviä käytäntöjä, joilla tavoitetaan niitä lapsia ja nuoria, joiden elämässä havaitaan mielenterveyttä uhkaavia tekijöitä.</p> <p>Lasten ja nuorten parissa toimivat työryhmät kokoontuvat vähintään kerran vuodessa arvioidaan ja kehittämään yhteistoimintamallia.</p>	<p>Ilman ammattikoulutusta olevat alle 24-vuotiaat, 0- 17 -vuotiaiden avohoitokäynnit, työttömyysaste.</p> <p>Kokoontumiskerrat.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Terveystoimi, sosiaalitoimi, koulu-toimi.</p>
<p>Lasten ja nuorten perheet saavat tukea vanhemmuuteen.</p>	<p>Lasten ja nuorten vanhemmille järjestetään ryhmiä, jossa eri elämänvaiheissa olevat ihmiset saavat tavata toisiaan ja heille annetaan tietoa heidän perheidensä elämänvaiheeseensa kuuluvista haasteista.</p>	<p>Kokoontumiskerrat ja kerätty palaute.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Terveystoimi, sosiaalitoimi, koulu-toimi.</p>

<p>Mielenterveydenhäiriöistä kärsivien lasten vanhemmat huomioidaan erityisesti koko perheen hyvinvoinnin varmistamiseksi.</p> <p>Mielenterveysongelmista kärsivien vanhempien lasten hyvinvointi varmistetaan.</p>	<p>Perheneuvonta antaa laaja-alaista tukea mielenterveyshäiriöistä kärsivien lasten vanhemmille.</p> <p>Mielenterveysongelmista kärsiville vanhempien lasten tilanne ja hyvinvointi selvitetään yhteisvastuullisesti ja järjestetään tarvittavat tukitoimet.</p>	<p>Mielenterveysongelmista kärsivien vanhempien käyntimäärät perheneuvolassa. Asiakaspalaute.</p> <p>Lasten tilanne on selvitetty aina kun mielen-terveysongelmista kärsivä vanhempi on asiakkaana tai huoli lapsen hyvinvoinnista herää.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Sosiaalitoimi.</p> <p>2007 alkaen.</p> <p>Terveystoimi, sosiaalitoimi, koulu- toimi.</p>
<p>PSYKIATARINEN ERIKOISSAIRAANHOITO</p> <p>Yhteistyö PSHP:n psykiatrisen erikoissairaanhoidon kanssa perustuu yhteisiin ja avo- ja laitoshoidon rajapinnan ylittäviin hoitosuunnitelmiin.</p>	<p>Kunnallisen avohoidon ja PSHP:n psykiatrisen erikoissairaanhoidon yhteistyötä suunnitellaan kahdesti vuodessa osastonhoitajien palaverissa.</p> <p>Yhteistyötä kehitetään asiakastapausten käsittelyjen kautta.</p> <p>Työntekijät osallistuvat PSHP:n järjestämään avohoidon ja sairaalan rajapintaa uudistavan RAPI-hankkeen koulutuksiin.</p>	<p>Palaverien määrä. Osallistujien määrä. Asiakkaalle tehdään tyytyväisyyskysely.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Terveyskeskus: mielen-terveystoimisto.</p>
<p>MIELENTERVEYS-KUNTOUTUS</p> <p>Kuntoutujille tarkoitettu päivätoiminta on monipuolista ja vastaa eri-ikäisten kuntoutujien tarpeisiin.</p>	<p>Päivätoiminnan perustyöhön resursoidaan toinen työntekijä.</p> <p>Käynnistetään ryhmätoimintaa yhteistyössä mielen-terveystoimiston kanssa.</p>	<p>Työntekijä on palkattu.</p> <p>Ryhmien ja osallistujien määrä.</p>	<p>2007- 2009.</p> <p>Sosiaalitoimi.</p>
<p>Kuntaan perustetaan mielen-terveyskuntoutujien asumisyhteisö, jossa on ympärivuorokautinen henkilökunta, 12 paikkaa ja 4 tukiasuntoa. Palvelu on myös naapurikuntien käytössä.</p>	<p>Yhteisö aloittaa toimintansa viimeistään 2009 ja se toimii yhteistyössä mielen-terveystoimiston kanssa.</p>	<p>Asumisyhteisö perustettu.</p>	<p>2007-2009.</p> <p>Sosiaalitoimi.</p>
<p>KUNNALLINEN PÄÄTÖKSENTEKO</p> <p>Kunnan poliittiset päätöksentekijät tunnistavat mielen-terveyden uhkatekijät ja päätöksensä mielen-terveysvaikutukset.</p>	<p>Mielen-terveystyön kehittämishjelma esitellään valtuustokausittain valtuutetuille ja asetettujen seurantaindikaattoreiden ja saatavilla olevien tilastojen perusteella asetetaan uusia kehittämistavoitteita.</p> <p>Kuntalaisille ja päättäjille järjestetään yhteisiä mielen-terveysaiheisia foorumi kerran vuodessa.</p>	<p>Mielen-terveysindikaattorit ja Sotkanetin tilastot.</p>	<p>2007 alkaen.</p> <p>Sosiaalitoimi ja terveys- toimi.</p>

MIELENTERVEYSPALVELUT

MIELENTERVEYSPALVELUT MIELENTERVEYSTOIMISTO

Vammalan as:n alaista toimintaa

lääkärit	1	psykiatrian erikoislääkäri
mielenterveyshoitaja		
osastonhoitaja		
sairaanhoidaja	1	
psykiatrinen sh		
lähi/perushoitaja		
sos.tt	70,3 %	toinen puoli Ikaalisten mtt
psykol.	2	molemmat 50%
perhett.		
toimintaterap.		
askarteluohj.		
muu, mikä?	1	osastonsihtööri

	2001	2002	2003	2004	2005
kävijät Hämeenkyrö	335	336	348	350	339
kävijät Viljakkala	50	49	44	44	41
yht.	385	385	392	394	380
käynnit Hämeenkyrö	2774	2878	2746	2727	2734
käynnit Viljakkala	451	441	369	390	469
yht.	3225	3319	3115	3117	3203

Mielenterveyskuntoutujille tarkoitetut tuetut asunnot?

10 paikkaa Y-säätiön asunnoissa; lähinnä päihdeongelmallisille yksinäisille asunnottomille.

TYÖTERAPIA

Hämeenkyrön Monityö on sosiaalipalvelukeskuksen alainen työtoiminnan yksikkö (kuntouttavaa työtoimintaa). Kohderyhmänä nuoret, päihdeongelmaiset, mt-potilaat ja kehitysvammaiset.

KUNTOUTUSKOTI

Rauhansalon pienkoti, sosiaalitoimen alainen (sosiaali-psykiatrinen kuntoutustyö)

lääkärit	
sairaanhoidaja	
psykiatrinen sh	2
mielenterveyshoitaja	
lähihoitaja	1
muu, mikä?	

Viisi vakituista paikkaa ja yksi intervallipaikka sekä vaihteleva määrä päiväkävijöitä
Hoitajat ovat paikalla päivisin. Asukkaat vaikeaongelmaisia.

	2001	2002	2003	2004	2005
hämeenkyröläiset kävijät					

Jokirannan A & S Oy (Jokirannan hoitokoti), yksit.

lääkärit		asumispalveluja, 1 työntekijä
sairaanhoidaja		
psykiatrinen sh		
mielenterveyshoitaja		
lähihoitaja		
muu, mikä?		

10-paikkaa, ei tällä hetkellä hämeenkyröläisiä asukkaita

PÄIVÄTOIMINTAKESKUS

On omassa kunnassa	☒	Tuulensuun päivätoimintakeskus (kunnan sos.toimi)
Muulla, missä?	☐	Mielenterveyskuntoutujille tarkoitettu päivätoimintapaikka. Myös kotikäyntejä.
sairaanhoitaja	☐	
psykiatrinen sh	☐	
mielenterveyshoitaja	☐	
lähihoitaja	☐	
muu, mikä?	☐	vaihtelevasti projektityöntekijöitä
kävijät		n. 7 kävijää päivä

KUNNAN ALUEELLA TOIMIVAT KOLMANNEN SEKTORIN MIELENTERVEYSTYÖTÄ TEKEVÄT (toimintojen lukumäärä, työntekijöiden lukumäärä ja koulutus)

Järjestöt	Suomen Punainen Risti, Hämeen piirin Hämeenkyrön paikallisosasto
Yhdistykset	Setlementti Kyröskoskela ry, Kyröskoskelan Nuoret ry
Säätiöt	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Hämeen piirin Hämeenkyrö-
Muut	Kyröskoski paikallisyhdistys, Hämeenkyrön Sarastus ry

YKSITYISET PALVELUT

Hoivakodit, kunnan alueella, kpl	
Muut, kunnan alueella, kpl	Jokiranta (asumispalveluja)
Kunnan käyttämät oman kunnan ulkop. ostopalvelut	Medivire Hoiva Oy / Ykköskodit Nokia (v. 2006; 1095 hpv), Mikon Kuntoutuskodit Oy / Parkanokodit (v. 2006; 1091 hpv), Luhatuuli Ikaalinen (v. 2006; 121 hpv)
Muulla periaatteella rahoitetut	
Yksityiset psykoterapeutit kunnassa	
Yksityiset psykiatrit kunnassa	Hämeenkyrön hoitokeskus, psykiatrin vastaanotto?

PÄIHDETYÖ KUNNAN ALUEELLA

Kunnan omana toimintana	Terveyskeskuksessa päihdesairaanhoitajan palvelut, tarvittaessa katkaisuhuolto vuodeosastolla tai polikliininen avokatkaisuhoito. Omalääkärit osallistuvat päihdeasiakkaan hoidon suunnitteluun. Tampereen A-klinikan kanssa ostopalvelusopimus.
A-klinikka	Kyröskosken AA-ryhmä, Hämeenkyrön A-kilta sekä Ventuskartano ry (Tikas-toiminta Hämeenkyrö / Ikaalinen).
Yhdistykset	Tarpeen mukaan muita palveluja.
Järjestöt	Sosiaalityöntekijät, terveyskeskus ja mielenterveystoimisto tekevät aktiivisesti päihdetyötä.
Muu, mikä?	Mielenterveystoimisto resurssien priorisoinnin vuoksi keskittyy tällä hetkellä varsinaiseen psykiatriseen erikoissairaanhoidon.

HUUMEONGELMAISTEN HOITO

Toimipiste	Terveystuhoon ja sosiaalitoimen yhteistyönä. Hoidossa käytetään erikoissairaanhoidon palveluita sekä asiakkaan tilanne huomioon ottaen hänelle sopivaa kuntoutusta.
Kuntoutuspalvelut	
Asumispalvelut	

KUNNASSA MENEILLÄÄN OLEVAT MIELENTERVEYTTÄ/PÄIHDETYÖTÄ KOSKEVAT PROJEKTIT

TIKAS (päihdetyön projekti) jatkuu
Henkilöstön koulutus, koulutusta yksilöllisten tarpeiden mukaan -03 järjestetty päihdetyön koulutus, NLP-koulutusta, ikääntyvien työntekijöiden projekti (Hämeenkyrö, Viljakkala, Ikaalinen, Parkano, Kihniö).
Työkykyyn ja työyhteisöön liittyvää koulutusta sosiaali- ja terveystoimelle. Järjestetään fyysisen ja psyykkisen työkyvyn ylläpitämiseen liittyviä päiviä.
-03 alkanut MTT:llä säännölliset nuorisopsykiatrin käynnit
Hämeenkyrö-Ikaalinen-Viljakkala; Tunne-elämän ongelmista kärsivien lasten hoidon ja kuntoutuksen kehittämishanke, jatkohanke Hämeenkyrö-Ikaalinen
Päihde- ja mielenterveyspotilaan kohtaaminen terveyskeskuksessa -hanke (päättyy v. 2007 lopussa, mutta jatkuu päihdesairaanhoitajatoimintana)

DEBRIEFING/KRIISITYÖRYHMÄ

Ei toimi tällä hetkellä.

TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖNOHJAUS

MTT:llä pyritty toteuttamaan (asetusten mukaisesti) pysyvää työnohjausta, toteutunut hyvin.

PSYKIATRISEN ERIKOISSAIRAANHOIDON KÄYTTÖ (PSHP)

HOITOPÄIVÄT	2002	2003	2004	2005	2006
Nuorisopsykiatria	48	282	201	127	188
EVA	0	0	0	0	196
Nuorisopsykiatria yht.	48	282	201	127	384
Akuutti- ja yleissairaalapsyk.	0	94	166	1	48
Oikeuspsykiatria	0	0	0	0	0
Neuro- ja vanhuspsyk.	164	104	1	25	8
Aikuispsykiatria yht.	164	198	167	26	56
TAYS yht.	212	480	368	153	440
VAS	3425	2654	3741	3369	2336
VALS	0	0	0	0	0
PSHP yht.	3637	3134	4109	3522	2776
väestö	9915	9939	10009	10089	10186
per 1000 as	367	315	411	349	273

HOITOJAKSOT	2002	2003	2004	2005	2006
Nuorisopsykiatria	1	3	5	3	4
EVA	0	0	0	0	0
Nuorisopsykiatria yht.	1	3	5	3	4
Akuutti- ja yleissairaalapsyk.	0	5	8	1	2
Oikeuspsykiatria	0	0	0	0	0
Neuro- ja vanhuspsyk.	10	2	1	1	1
Aikuispsykiatria yht.	10	7	9	2	3
TAYS yht.	11	10	14	5	7
VAS	116	148	137	136	82
VALS	0	0	0	0	0
PSHP yht.	127	158	151	141	89
väestö	9915	9939	10009	10089	10186
per 1000 as	13	16	15	14	9

AVOHOITOKÄYNNIT	2002	2003	2004	2005	2006
Nuorisopsykiatria	19	29	53	50	96
EVA	0	0	0	0	0
Nuorisopsykiatria yht.	19	29	53	50	96
Akuutti- ja yleissairaalapsyk.	109	43	49	47	43
Oikeuspsykiatria	0	0	0	0	0
Neuro- ja vanhuspsyk.	51	32	53	31	36
Aikuispsykiatria yht.	160	75	102	78	79
TAYS yht.	179	104	155	128	175
VAS*	3164	3123	3155	3109	3198
VALS	0	0	0	0	0
PSHP yht.	3343	3227	3310	3237	3373
väestö	9915	9939	10009	10089	10186
per 1000 as	337	325	331	321	331

*ei last.psyk.

HYÖDYLLISTÄ TIETOA MIELENTERVEYSTYÖSTÄ

Suomen mielenterveysseura: <http://www.mielenterveysseura.fi>

Mielenterveyden keskusliitto ry: <http://www.mtkl.fi>

Kriisikeskus: www.tukinet.net

Asiatietoa ja apua elämän eri tilanteisiin asiantuntevalla otteella: www.tukiasema.net

Mielenterveysyhdistys Taimi ry:n Vertaistuki- ja keskustelupalsta:
<http://www.mielenterveys-taimi.fi/verkko/keskustelu/viestit.php>

Tieto- ja tukipalvelu nuorille: www.helppimesta.fi

Mannerheimin lastensuojeluliiton lasten ja nuorten netti: www.lastenjanuortennetti.net

Opiskelijoiden tukikeskus: www.nyyti.fi

Portti auttaviin verkkopalveluihin: www.apua.info

Mielenterveyden puolesta: www.tukirengas.net

Masennuskliniikka: www.tohtori.fi/masennuskliniikka

Verkkolääkärien vastaanotto: www.verkkoklinikka.fi

Verkkolääkärien vastaanotto: www.poliklinikka.fi

Hämeenkyrön mielenterveysyhdistys Sarastus ry: <http://www.kolumbus.fi/tpo04195/>

Setlementti Kyröskoskela ry/Kyröskoski: <http://www.kyroskoskela.net/>

Mielenterveystyön kehittämissyksikkö (PMT), PSHP:
<http://www.tays.fi/piiri/laatu/pmt/index.htm>

Mielenterveysatlas - mielenterveyden tunnuslukuja Suomesta:
<http://www.stakes.fi/verkkojulkaisut/muut/MielenterveysAtlas2005.pdf>

Stakesin ja Suomen Kuntaliiton selvitys aikuisten mielenterveyspalveluista:
<http://www.tays.fi/piiri/laatu/pmt/187merttuverkkoon.pdf>

Mielenterveystyön menetelmiä:
http://www.terveys2015.fi/aluekierros/tausta-aineisto/terveys_mtr.pdf

Harjula Jaana 2007. Erityispäivähoito Hämeenkyrön kunnassa, erityispäivähoidon nykytilanne ja kehittämistavoitteet. Hämeenkyrön sosiaalipalvelut 2007.